

Różnorodność antropomorfizacji śmierci na przestrzeni wieków na podstawie wybranych przykładów literatury wokalne.

STRESZCZENIE

Śmierć fascynowała i inspirowała twórców wszystkich epok. Na przestrzeni dziejów powstało wiele dzieł mających za zadanie zobrazować, zilustrować, opisać bądź ucieleśnić to zjawisko, którego abstrakcyjność, metafizyczność oraz mistyczność powodowała, że kompozytorzy często stosowali zabiegi, mające za zadanie oddać mroczny charakter śmierci. Tematyka śmierci towarzyszyła ludziom od zarania dziejów, dzięki czemu powstało wiele utworów, w których występuje antropomorfizacja śmierci. Początkowo wizje te były bliskie starożytnym wierzeniom czy religijnym doktrynom, później zyskiwały bardziej indywidualne i tworzone na potrzeby dzieła cechy. Apogeum popularności można zauważyć w epoce romantyzmu, w której zjawiska niewytłumaczalne i irracjonalne stały się ulubionymi tematami pisarzy, malarzy i kompozytorów. Temu trendowi sprzyjał również rozwój muzyki, która stawała się coraz bardziej ilustracyjna. Dzięki temu wizja kompozytora ograniczona była tylko jego inwencją twórczą.

Popularność motywu spowodowała, że liczba przykładów antropomorfizacji śmierci w sztuce, a co za tym idzie w muzyce, jest ogromna. Z tego powodu Na potrzeby doboru kompozycji sporządzono ściśle określone kryteria.

Po pierwsze, dany utwór musiał zawierać obraz spersonifikowanej śmierci. Wiele dzieł, w tym bardzo popularnych, powiązanych jest tematycznie ze śmiercią, jednak ich autorzy nie dokonali procesu jej uosobienia.

Następnie podczas selekcji odrzucone zostały utwory, w których treści nie jest jasno powiedziane, że mamy na pewno do czynienia z postacią

Trzecim kryterium, postawionym podczas selekcji, było istnienie monologu Śmierci lub dialogu z jej udziałem. Uznałem, że taka selekcja, z jednej strony ponownie spowoduje potrzebną redukcję dostępnych przykładów, z drugiej natomiast umożliwi przeanalizowanie sposobów obrazowania głosu Śmierci, stosowanych przez autorów.

W rezultacie powyższych wymagań, wybrano piętnaście utworów, wśród których najstarszy powstał na początku XVII, a najnowszy w pierwszej połowie XX wieku. Mają one za zadanie ukazać szerokie i kompleksowe postrzeganie postaci Śmierci w literaturze wokalne.

Praca składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy tłumaczy powody pojawienia się antropomorfizacji śmierci oraz opisuje jej rozwój w kulturze i sztuce europejskiej. Drugi streszcza proces poszukiwania utworów oraz zawiera opis wybranych przykładów. Trzeci jest analizą nagrań różnych wykonawców, która pozwoliła mi stworzyć własną, niezależną interpretację wykorzystaną podczas nagrania płyty CD. Zakończenie pracy zaś zawiera zbiór wniosków, do których doszedł autor pracy podczas realizacji nagrań oraz opracowywania zebranych badań.